O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) magistratura mutaxassisligining malaka talablari

TOSHKENT

ЎзР ОЎМТВ
Буйруқ № 365
"25" 08 2021 йил

ISHLAB CHIQILGAN VA KIRITILGAN:

- Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti.

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi huzuridagi Oliy va o‘rta maxsus, professional ta’lim yo‘nalishlari bo‘yicha o‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2021 yil «24» 08 dagi 4 - sonli yig‘ilishida ma’qullangan.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2021 yil «25» 08 dagi 365- sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan.

JORIY ETILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi.

Mazkur Malaka talablari “Oliy ta’lim davlat ta’lim standarti. Asosiy qoidalar”, “Oliy ta’lim yo‘nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori”, O‘zbekiston Respublikasi Milliy malaka ramkasiga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me’yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi hududida Malaka talabini rasmiy chop etish huquqi O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		bet
1.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi)* magistratura mutaxassisligining umumiy tavsifi	4
1.1.	Qo'llanish sohasi	4
1.1.1.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi)* magistratura mutaxassisligi malaka talabining qo'llanilishi	4
1.1.2.	Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari	4
1.2.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlari tasnifi	4
1.2.1.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi))* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining sohalari	4
1.2.2.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining obyektlari	5
1.2.3.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining turlari	5
1.2.4.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlarning kasbiy vazifalari	5
2.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar	7
2.1.	Umumiy kompetensiyalar	7
2.2.	Kasbiy kompetensiyalar	8
	Bibliografik ma'lumotlar	10
	Kelishuv varog'i	11

1. 70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) magistratura mutaxassisligining umumiy tasnifi

70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) magistratura mutaxassisligi bo‘yicha magistrlar tayyorlovchi kunduzgi ta’lim shakllarida amalga oshiriladi. Barcha ta'lim shakllari bo‘yichao‘qitish kredit-modul tizimi asosida tashkil qilinadi. Magistratura dasturining me'yoriy muddati 2 yil.

1.1. Qo‘llanish sohasi

1.1.1. 70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) magistratura mutaxassisligi malaka talabining qo‘llanilishi.

Malaka talabi **70230502– Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi)** magistratura mutaxassisligi bo‘yicha magistlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim tashkilotlari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

- mazkur magistratura mutaxassisligi bo‘yicha malaka talablari, o‘quv reja va fan dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o‘quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamdao‘z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim tashkilotining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o‘quvbo‘limi boshlig‘i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor- o‘qituvchilari;
- magistratura mutaxassisligining o‘quv rejasi va fan dasturlarini o‘zlashtiruvchi oliy ta'lim tashkilotining talabalari;
- magistratura bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;
- ta’limni boshqarish bo‘yicha vakolatli davlat organlari;
- oliy ta’lim tashkilotlarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;
- oliy ta’lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;
- kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;
- oliy ta'lim tashkilotlariga o‘qishga kirayotgan baklavriat bitiruvchilari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. 70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) magistratura mutaxassisligi bo‘yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining tasnifi

1.2.1. 70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) mutaxassisligi bo‘yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining sohalari:

70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) magistratura mutaxassisligi – O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi va tarmoq ilmiy-

tadqiqot institutlarida ilmiy-tadqiqot markazlarida, ilmiy-ishlab chiqarish birlashmalarida ilmiy tadqiqot ishlarini olib borish, turli mulkchilik shaklidagi ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish korxonalarida, davlat boshqaruvi organlarida, har xil shakldagi mulk, sanoat va biznes tashkilotlarida mutaxassislikka oid kompleks masalalar majmuasini qamrab oladi.

1.2.2. 70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining ob'ektlari:

- o'zbek adabiyoti;
- o'zbek adabiyotshunosligining taraqqiyot qonuniyatlari;
- umumfilologik va ijtimoiy fanlar mazmuniga taalluqli bo'lgan badiiy asar;
- adabiy manba;
- matn;
- tahlil va talqin usullari;
- adabiyotshunoslikning ilmiy-nazariy tushunchalari.

1.2.3. Mutaxassislik bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining turlari

- Ilmiy tadqiqot faoliyatida;
- ilmiy-ijodiy faoliyat;
- tashkiliy-boshqaruv faoliyat;
- turli xizmatlar ko'rsatish kabilarni o'z ichiga oladi.

1.2.4. 70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlarning kasbiy vazifalari:

70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) magistratura mutaxassisligi bitiruvchilari kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimida qo'shimcha kasb ta'limini olishi mumkin.

Shuningdek, magistrlar kasbiy moslashuv imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatlarini tashkil etishi mumkin.

Ilmiy tadqiqot faoliyatida:

- tegishli fan sohalariga oid ilg'or tajribalarni inobatga olgan holda, mutaxassislikka oid yangi ilmiy natijalar, ilmiy adabiyotlar va ilmiy-tadqiqot loyihalarini o'rganish, tahlil qilish va umumlashtirish;
- kasbiy faoliyatiga mos ilmiy adabiyotlarni, ilmiy tadqiqot loyihalarini va yangi ilmiy natijalarni o'rganish;
- ilmiy, amaliy tadqiqotlar olib borish, tajriba natijalarini qayta ishlash va ular asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish;
- ilmiy maqolalar tayyorlash va tahrir qilish;
- internet tarmog'ida eng yangi ilmiy, konstruktorlik, texnologik va ekspluatatsion yutuqlar haqidagi ma'lumotlarni maqsadga yo'nalgan holda qidirish va topish;

– ilmiy seminar, konferensiya va simpoziumlarni tashkil etish, o‘tkazish hamda faol ishtirok etish;

– mos mutaxassislik mavzusi bo‘yicha ilmiy loyihalarni ishlab chiqish;

– yechilayotgan ilmiy muammolar va topshiriqlarning konseptual va nazariy modellarini ishlab chiqish;

– o‘tkazilayotgan tadqiqotlar mavzusi bo‘yicha ilmiy sharhlarni ishlab chiqish, referatlar va bibliografiyalarni tuzish ***qobiliyatiga ega bo‘lishi lozim.***

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida:

– jamoada ijtimoiy va ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etish va boshqarish;

– nostandart vaziyatlarda tashkiliy boshqaruv qarorlari qabul qilishi va ushbu qarorlar uchun mas'uliyatni o‘z zimmasiga ola bilish;

– bajarayotgan faoliyati bo‘yicha ish rejasini tuzish va uni bajarish, nazorat qilish va amalga oshirgan ishining natijalarini baholash;

– e-learning va m-learning texnologiyalari asosida korporativ o‘qitishni tashkil qilish va korporativ ma'lumotlar bazasini rivojlantirish;

– atrof-muhitni muhofaza qilish va mehnat xavfsizligi talablariga mos kelishi borasida ishlab chiqarish jarayonlarini nazorat qilishda ishtirok etish;

nodavlat va notijorat tashkilotlarida, xususiy tadbirkorlik sub'ektlarida ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo‘yicha menejer sifatida faoliyat yuritish ***qobiliyatiga ega bo‘lishi lozim.***

Ilmiy-ijodiy faoliyatida:

- tegishli fan sohalariga oid ilg‘or tajribalarni inobatga olgan holda mutaxassislikka oid yangi ilmiy natijalar, ilmiy adabiyotlar va ilmiy-tadqiqot loyihalarini o‘rganish, tahlil qilishva umumlashtirish;

- kasbiy faoliyatiga mos ilmiy adabiyotlarni, ilmiy tadqiqot loyihalarini va yangi ilmiy natijalarni o‘rganish;

- ilmiy, amaliy tadqiqotlar olib borish, tajriba natijalarini qayta ishlash va ular asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish;

- ilmiy maqolalar tayyorlash va tahrirqilish;

- internet tarmog‘ida eng yangi ilmiy, konstruktorlik, texnologik yutuqlar haqidagi ma'lumotlarni maqsadga yo‘nalgan holdaqidirish va topish;

- ilmiy seminar, konferensiya va simpoziumlarni tashkil etish, o‘tkazishhamdafaol ishtirok etish;

- mos mutaxassislik mavzusi bo‘yicha ilmiy loyihalarni ishlab chiqish;

- yechilayotgan ilmiy muammolar va topshiriqlarning konseptual va nazariymodellarini ishlab chiqish;

o‘tkazilayotgan tadqiqotlar mavzusi bo‘yicha ilmiy sharhlarni ishlab chiqish, referatlar va bibliografiyalarni o‘zlashtirish ***malakalariga ega bo‘lishi kerak.***

Turli xizmatlar ko‘rsatish:

- mutaxassislikka mos maslahatchilik xizmati;
- o‘zbek adabiyotshunosligi tarixini ilmiy o‘rganish, jarayonlarni ob'ektiv va xolis ilmiylik nuqtai nazaridan yoritish;
- tadqiq qilingan mavzular bo‘yicha aniq ma'lumotlarga ega bo‘lish;
- kutubxonalar, axborot-rersurs markazlari, vaqtli matbuot sahifalari va arxiv ma'lumotlaridan foydalana olishga oid metodik faoliyatni amalga oshirish;
- qadimgi qo‘lyozma va toshbosma manbalarni o‘qiy olish, ulardan foydalanish;
- pullik ta’lim xizmati ko‘rsatish;
- ixtisoslikka mos mavzu bo‘yicha davlat grantlari va xo‘jalik shartnomalari asosida tadqiqot ishlari boshqa xizmatlarni ko‘rsatish *qobiliyatlariga ega bo ‘lishi lozim.*

Quyidagi magistr darajasi kvalifikasiyasi beriladi:

- adabiyotchi, muharrir (tadqiqotchi-pedagog)

2. 70230502 – Adabiyotshunoslik (Oliy adabiyot kursi) magistratura mutaxassisligi bo‘yicha magistrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar

2.1. Umumiy kompetensiyalar:

– ilmiy dunyoqarashga doir bilimlar tizimini egallagan bo‘lishi, umummetodologik fanlar asosini, davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi; ijtimoiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qilish qobiliyatiga ega bo‘lishi;

– ijtimoiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qilish qobiliyatiga ega bo‘lishi;

– milliy-ma'naviy va umuminsoniy qadriyatlar bo‘yicha o‘z nuqtai nazarini og‘zaki va yozma bayon etishi, milliy g‘oyaning nazariy asoslarni anglagan holda “Ozod va obod vatan, erkin va farovon hayot qurish” bosh g‘oyasining mohiyatini hamda uning asosiy g‘oyalar bilan mutanosibligi va farqini bilishi;

– tabiat va jamiyatda yuz berayotgan jarayon va hodisalar haqida yaxlit tasavvurga ega bo‘lishi, insonning ma'naviy qiyofasi haqida bilimlarga ega bo‘lishi, ulardan hayotda va kasbiy faoliyatida hamda zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda foydalana olishi;

– shaxsning inson, jamiyat, atrof muhitga bo‘lgan munosabatini tartibga soluvchi huquqiy va axloqiy me'yorlarni kasbiy faoliyatida qo‘llay olishi;

- yangi bilimlarni mustaqil o'zlashtira olishi, takomillashtirishi va o'z mehnatini ilmiy asosda tashkil qila bilishi;
- o'zining individual bilimlariga tayangani holda ijtimoiy va shaxsiy ahamiyatga ega bo'lgan muammolarni tushunishi va ularni tahlil qilishi;
- o'z faoliyatida me'yoriy huquqiy hujjatlardan foydalana bilishi;
- fikrlash madaniyati, muayyan tafakkur uslubiga, og'zaki va yozma nutqini aniq bayon qilish qobiliyatiga ega bo'lishi;
- o'zlashtirilgan bilimlarni ijodiy tanqidiy ko'rib chiqish va tahlil qilishi, ulardan ilmiy faoliyatida foydalana olishi;
- ilmiy faoliyati natijalarini his qilishga yo'naltirilgan ijtimoiy mas'uliyat shakllangan bo'lishi;
- xorijiy tillardan birini ilmiy muloqot va kasbiy malaka almashish vositasi sifatida egallagan bo'lishi;
- axborotni to'plash, saqlash, ularga ishlov berish va ulardan foydalanish usullarini egallashi;
- o'zining kasbiy faoliyatida asosli mustaqil qarorlar qabul qila bilishi;
- axborot, bilim, ma'lumotni bir-biridan farqlash malakasiga ega bo'lishi, axborot texnologiyalaridan foydalana olishi;
- bugungi axborotlashgan jamiyat sharoitida axborot texnologiyalarining mohiyati va ahamiyatini tushunish, axborot xuruji xavfi va tahdidlarni anglash, axborot xavfsizligining asosiy talablariga rioya qilish qobiliyatiga ega bo'lishi;
- internet tarmog'idan axborotlarni olish, saqlash, qayta ishlashning asosiy usullari va vositalariga ega bo'lishi, axborotni boshqarish vositasi sifatida kompyuter bilan ishlash ko'nikmalariga ega bo'lishi;
- patent olish uchun ish me'yoriy hujjatlar tayyorlay olishi;
- davlat, nodavlat va notijorat tashkilotlari tomonidan e'lon qilingan loyihalarda ishtirok etish uchun loyiha tayyorlash malakalariga ega bo'lishi lozim.

2.2.Kasbiy kompetensiyalar:

- mumtoz adabiyot tarixini bilish va mumtoz matn poetikasiga oid nazariy qonuniyatlarni anglash;
- badiiy ijod sirlari va qonuniyatlarini bilish;
- o'zbek xalq og'zaki ijodi takomil bosqichlari va taraqqiyot tendensiyalaridan xabardor bo'lish;
- maxsus fanlarni o'qitish metodikasini egallash hamda pedagogik faoliyatda axborot va innovatsiyon texnologiyalardan foydalanish;
- ilmiy, amaliy tadqiqotlar olib borish, tajriba natijalarini qayta ishlash, adabiyotshunoslikda ilmiy tadqiqot metodologiyasi va ular asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish;

- ilmiy maqolalar tayyorlash va tahrir qilish, ilmiy seminar, konferensiya va simpoziumlarni tashkil etish, o'tkazish, ilmiy loyihalarni ishlab chiqish ko'nikmalariga ega bo'lish;

– adabiyotshunoslik asoslarini adabiyot nazariyasi, adabiyotshunoslik ilmiy terminlari va ularning nazariy asoslarini ishlab chiqish;

– mahorat sirlarini shoirlar, yozuvchilar, dramaturglar, munaqqidlar ijod laboratoriyalarini o'rganish qobiliyatiga ega bo'lishi;

– nazariy poetika masalalari, ijod manbalari, ijodiy jarayon psixologiyasi haqidagi nazariy va amaliy qarashlar mahorat va ko'nikmalariga ega bo'lishi;

– jahon adabiyoti tarixi va boshqa xalqlar adabiyotshunosligidagi mushtarak hamda ayro jihatlarni ko'rsatib berish;

–eng yangi o'zbek adabiyoti tarixi, yani XX asr va XXI asr adabiyoti manzaralarini aks ettirish;

– kutubxonalar, axborot-resurs markazlari, vaqtli matbuot sahifalari va arxiv ma'lumotlaridan foydalana olishga oid ko'nikmalariga ega bo'lishi;

– korxona va muassasalarda mutaxassislikka doir ishlarni, xususan, adabiy-nazariy muammolarni qiyoslash, noshirlik va tahrir ishlari qobiliyatiga ega bo'lishi;

– kasbiy faoliyatning ilmiy-adabiy, madaniy-ma'rifiy, ishlab chiqarish va boshqa sohalarda faol ishtirok qobiliyatiga ega bo'lishi.

Bibliografik ma’lumotlar

UDK: 002:651.1/7 Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so‘zlar:

kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, modul, ta’lim yo‘nalishi, kasbiy faoliyat obyekti, kasbiy faoliyat sohasi, magistraturaning o‘quv reja va fan dasturi (magistratura dasturi), profil, o‘qib-o‘rganish natijalari, o‘quv sikli, ilmiy boshqarish, axborot-kommunikativ tizimlar, zamonaviy tadqiqot metodlari, axborot va zamonaviy pedagogik texnologiyalar, modellar va modellash, fan ishchi dasturlari, zamonaviy o‘lchov asboblari, ilmiy-tadqiqotlarni tashkil qilish, virtual elektron bilim manbalari, didaktika, nazariya.

KELISHUV VAROG‘I

ISHLAB CHIQILDI:

Alisher Navoiy nomidagi
Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti

Rektor_______________ **Sh.Sirojiddinov**

202 __ yil «_____» ______________ m.o‘.

KELISHILDI:

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi huzuridagi Oliy ta’limni rivojlantirish tadqiqotlari va ilg‘or texnologiyalarni tatbiq etish markazi

Direktor v.b. ____________**M.Esonov**

2021 yil «_____» __________ m.o‘.

O‘zRFA
O‘zbek tili, adabiyoti va folklori instituti

Direktor ________ **N.Mahmudov**

202 __ yil «_____» __________ m.o‘.

O‘zRFA
Alisher Navoiy nomidagi Davlat adabiyot muzeyi

Direktor ______________ **J.Eshonqulov**

202 __ yil «_____» __________ m.o‘.